

14 pitanja o obitelji

2014.11.23

Što je obitelj? Kako mogu postati dobar otac ili dobra majka? Koju ulogu ima obitelj u obrazovanju i odgoju djece? Kako roditelji mogu kombinirati autoritet i slobodu? Kako da obitelji u svakodnevnom životu prakticiraju povjerenje i samopouzdanje?

"Što je obitelj?" pitao je papa Franjo i potom odgovorio, "među svim problemima koji je pritišću i među svim svojim potrebama, obitelj je prije svega 'centar ljubavi', u kojem vlada zakon poštovanja i zajedništva i koja je u stanju oduprijeti se pritisku manipulativnih i dominantnih svjetskih 'moćnih centara'. U srcu obitelji osoba prirodno i skladno uplovljava u ljudski rod nadvladavajući lažnu opreku između pojedinca i društva.

U krilu obitelji, nitko nije odbačen: ovdje su dobrodošli i stariji i djeca. Kultura susreta i dijaloga, otvorenosti prema solidarnosti i pomaganju, izvire iz obitelji.

Upravo zato obitelj predstavlja veliki i 'bogat društveni izvor'. Zbog toga bih volio naglasiti dva glavna čimbenika: stabilnost i plodnost."

Papa Franjo, poruka s Prvog latino-američkog kongresa o pastoralnoj skrbi za obitelji, Panama, 4.–9. kolovoza, 2014.

Slijedi četrnaest odgovora koje je sveti Josemaría ponudio na pitanja o ljubavi u obitelji, obiteljskim sukobima, vezi roditelji-dijete, o odgoju djece i o vjeri u obitelji.

1- [Kako možemo svoju obitelj ispuniti ljubavlju?](#)

2 – [Kako postati dobar otac ili majka?](#)

3- [Okolina utječe na ponašanje i stavove djece. Koju ulogu igra obitelj u edukaciji i razvoju svoje djece?](#)

4- Mnogi roditelji osjećaju da nemaju vremena koje bi proveli sa svojom djecom ili u obiteljskom životu. Žene koje rade izvan kuće, također se trebaju brinuti i o kući; one koje su domaćice mogu osjećati da su u nečemu zakinute. Kako pronaći ravnotežu između posla izvan i u kući?

5- Nije lako dobro odgojiti djecu. Postoji li recept?

6- Kako da roditelji kombiniraju svoj autoritet i slobodu svoje djece?

7- Kako povjerenje i razumijevanje između roditelja i djece utječe na zajednički svakodnevni život?

8- Ponekad roditelji žele odlučiti o karijeri svoje djece pa ih ožene i čak ih žele spriječiti u poslušnosti prema Božjem pozivu na život predanja i služenja dušama. Ne bi li bilo bolje dati djeci slobodu i dopustiti im da odrastu?

9- Svi zapravo žele imati stabilnu obitelj i miran obiteljski život. Ali u braku i obiteljima neizbježne su svakodnevne trzavice, a ponekad i veći sukobi, razlike u mišljenjima i suprotne ideje. Kako to nadvladati?

10- Što roditelji trebaju učiniti kada im djeca kažu da svoj život žele potpuno posvetiti Bogu?

11- Do sada smo razgovarali o roditeljima. Koja je uloga djece u obitelji?

12- Kako u obitelji pokazati vjeru?

13- Koliko je molitva važna za obitelji?

14- Trebaju li obitelji zajedno moliti?

1. Kako možemo svoju obitelj ispuniti ljubavlju?

Dok mislim na kršćanske domove, volim ih zamišljati svijetle i prijazne kao što je bila kuća Svete Obitelji. (...) Svaka bi kršćanska kuća trebala biti oaza vedrine, u kojoj se usprkos sitnim neslaganjima osjeća ona duboka i iskrena ljubav i onaj duboki mir, koji je plod stvarne i žive vjere.

Supružnici su pozvani da svoj brak, a time i sebe same, posvete; zato bi bilo krivo

ako bi oni svoj duhovni život vodili po strani, na rubu domaćeg života. Obiteljski život, bračno ophođenje, briga za djecu i njihov odgoj, trud za uzdržavanje obitelji i njezino blagostanje, društveni kontakti s drugim ljudima, sve to – tako ljudsko i svakodnevno – upravo je to što kršćanski supružnici trebaju uzdignuti na razinu nadnaravnoga. (...)

Dan za danom posvećivati svoj dom i pomoću ljubavi stvoriti pravu obiteljsku atmosferu: o tome se radi. Takvo posvećivanje svakoga dana iziskuje brojne kršćanske kreposti. Tu su ponajprije bogoslovne kreposti, a zatim i sve druge: mudrost, vjernost, iskrenost, poniznost, marljivost, radost...

Želite li znati tajnu sreće? Dajte se drugima i služi im, bez da očekuješ da ti se zahvali.

2. Kako postati dobar otac ili majka?

Roditelji djecu uče većim dijelom svojim primjerom. Ono što sin ili kćer traže u svojem ocu ili majci nije samo određena količina znanja ili neki više ili manje koristan savjet, već primarno nešto puno važnije: dokaz vrijednosti i smisla života, koji se vidi kroz život određene osobe i koji se potvrđuje kroz različite situacije i okolnosti koje se pojavljuju u određenom trenutku.

To je pitanje povjerenja. Roditelji bi svoju djecu trebali odgajati u atmosferi prijateljstva.

Kada bih ja trebao davati savjete roditeljima, rekao bih im iznad svega, pustite da vam djeca vide kako se trudite živjeti u skladu sa svojom vjerom. Nemojte se zavaravati: oni sve vide, od svojih najranijih godina i svemu sude. Neka vide da vam Bog nije samo na usnama, već i u vašim djelima; da se trudite biti vjerni i iskreni i da se volite i da volite njih.

Za mene nema jasnijeg primjera ove praktične jedinstvene pravednosti i ljubavi od ponašanja majki. Svu svoju djecu jednako vole i upravo ih ta ljubav tjera da svako dijete tretiraju drugačije, nekom nejednakom pravednosti, jer svako je dijete drugačije.

Ovako ćete najbolje doprinijeti tome da vam djeca postanu istinski kršćani, muškarci i žene s integritetom, sposobni suočiti se sa svim životnim situacijama otvorena duha, služeći svojim bližnjima i pomažući riješiti probleme čovječanstva pronoseći Kristovo svjedočanstvo u društvu čiji će dio biti.

3. Okolina utječe na ponašanje i stavove djece. Koju ulogu igra obitelj u edukaciji i razvoju svoje djece?

Roditelji su prvi koji su odgovorni za obrazovanje svoje djece, u ljudskim i u duhovnim pitanjima. Trebali bi biti svjesni opsega svoje odgovornosti. Kako bi ispunili svoju dužnost trebaju biti ustrajni, puni razumijevanja, ljubavi i brige i trebaju dati dobar primjer.

Silom nametati stvari, na autoritativan način, nije pravi put za naučiti nekoga nešto. Idealan stav roditelja bio bi da postanu prijatelji svoje djece – prijatelji koji će dijeliti njihove brige, slušati njihove probleme, pomagati im na učinkovit i prihvatljiv način.

Biti otac ili majka nije samo pitanje donošenja djece na svijet. Sposobnost rađanja, koja je zapravo sudjelovanje u stvarateljskoj Božjoj moći, treba imati nastavak. Roditelji su pozvani surađivati s Duhom Svetim u razvoju svoje djece u muškarce i žene koji će biti autentični kršćani.

4. Mnogi roditelji osjećaju da nemaju vremena koje bi proveli sa svojom djecom ili u obiteljskom životu. Žene koje rade izvan kuće, također se trebaju brinuti i o kući; one koje su domaćice mogu osjećati da su u nečemu zakinite. Kako pronaći ravnotežu između posla izvan i u kući?

Problem koji spominjete nije karakterističan samo za žene. U neko vrijeme, mnogi muškarci osjećaju istu stvar samo s malo drugačijim karakteristikama. (...)

Trebamo koristiti malene stvari, koje se često čine trivijalnim. Kada imate puno stvari koje trebate napraviti, važno je postaviti prioritete, organizirati se.

Roditelji trebaju pronaći vrijeme koje će provesti sa svojom djecom, razgovarati s njima. Ona su najvažnija – važnija od posla, od rada ili odmora.

U tim razgovorima, roditelji se trebaju potruditi i slušati, pažljivo, razumjeti, prihvatiti činjenicu da su im djeca ponekad djelomično u pravu – u nekim svojim buntovnim stavovima. U isto vrijeme, trebaju pomoći svojoj djeci usmjeriti trud kako bi svoje projekte proveli do kraja, učeći ih da razmatraju stvari i da ih razjasne. Tu nije pitanje u postavljanju načina i vodstvu, već u pokazivanju ljudskih i nadnaravnih motiva. Jednom riječju, roditelji trebaju poštivati slobodu svoje djece, jer nema pravog obrazovanja bez osobne odgovornosti, a ne postoji odgovornost bez slobode.

5. Nije lako dobro odgojiti djecu. Postoji li recept?

Pitanje je povjerenja. Roditelji bi svoju djecu trebali odgajati u atmosferi prijateljstva.

Slušajte svoju djecu. Dajte im svoje vrijeme, čak i ono vrijeme koje ste rezervirali za sebe. Pokažite im svoje pouzdanje; vjerujte svemu što vam kažu, čak i ako vas ponekad pokušaju prevariti. Nemojte se bojati kada se pobune, jer u tim godinama ni vi niste bili ništa manje buntovni. Sastanite se na pola puta i molite za njih. Ako postupate na ovaj kršćanski način, jednostavno će vam doći, umjesto da svoju legitimnu znatiželju nastoje zadovoljiti odlaskom nekom grubom i vulgarnom prijatelju.

Vaše pouzdanje, vaš prijateljski odnos s vašom djecom, naći će odgovor u njihovom iskrenom postupanju prema vama. Tada, čak i ako dođe do svađa i manjka razumijevanja, nikada toga neće biti previše; a to je ono što nazivam mirom u obitelji i istinskim kršćanskim životom.

6. Kako da roditelji kombiniraju svoj autoritet i slobodu svoje djece?

Uvijek roditeljima savjetujem da svojoj djeci budu prijatelji. Roditeljski autoritet kojeg podizanje djece zahtjeva može se savršeno harmonizirati s prijateljstvom što znači da se roditelji zapravo stave na razinu svoje djece. Roditelji mogu i trebaju biti velika pomoć svojoj djeci. Mogu im otvoriti nove horizonte.

Djeca – čak i ona koja se čine dalekima i da ne odgovaraju – uvijek žele ovu bliskost, ovo roditeljstvo. To je pitanje povjerenja. Roditelji svoju djecu trebaju odgajati u atmosferi prijateljstva, nikada im ne dajući do znanja da im ne vjeruju. Trebaju im dati slobodu i učiti ih kako se s njom odgovorno postupa.

Bolje je za roditelje da si dozvole ponekad biti 'prevareni', jer povjerenje koje su pokazali učinit će da se djeca srame što su ga iznevjerila – ispravit će se. S druge strane, ako nemaju nikakvu slobodu, ako vide da im nitko ne vjeruje, uvijek će nastojati prevariti svoje roditelje.

Budući da u pitanjima koja su izričito stvar mišljenja nitko ne može tvrditi da je potpuno u pravu, prijateljski i drag odnos nudi pravu priliku za učenje od drugih ono što nas oni mogu naučiti. Svi članovi obitelji mogu nešto naučiti od drugih samo ako to žele.

Nije kršćanski, pa čak ni ljudski, da obitelj bude podijeljena oko takvih stvari. Kada

se potpuno shvaća vrijednost slobode i kada se božanski dar slobode zaista voli, pluralizam koji sloboda sa sobom donosi također se voli.

7. Kako povjerenje i razumijevanje između roditelja i djece utječe na zajednički svakodnevni život?

Ovo prijateljstvo, to znanje kako se staviti na dječju razinu, olakšava im govoriti o svojim malim problemima; također omogućava roditeljima da oni budu ti koji će svoju djecu učiti o porijeklu života, u skladu s njihovim mentalitetom i sposobnostima da shvate, nježno prihvaćajući njihovu prirodnu znatiželju.

Smatram da je to jako važno. Nema potrebe da djeca spolne odnose vezuju s nečim grešnim, ili da o nečem što je samo po sebi plemenito i sveto saznaju u vulgarnom razgovoru s prijateljem. To također može biti važan korak u osnaživanju veze između roditelja i djece, prevenirajući razdvajanje u ranim trenucima moralnog života.

Roditelji također trebaju nastojati da ostanu mladi u srcu kako bi im lakše bilo reagirati na plemenite težnje te čak i na ekstravagantne maštarije svojim najmlađih. Život se mijenja, i možda će se dogodite brojne stvari koje nam se neće svidjeti. Možda, objektivno govoreći i nisu bolje od drugih koje su prije prošle, ali nisu ni loše. To su samo drugi načini života i ništa drugo.

U više od jedne prilike može doći do sukoba zbog toga što se daje važnost malenim različitostima koje se mogu nadvladati s malo zdravog razuma i dobrog humora.

8. Ponekad roditelji žele odlučiti o karijeri svoje djece pa ih ožene i čak ih žele spriječiti u poslušnosti prema Božjem pozivu na život predanja i služenja dušama. Ne bi li bilo bolje dati djeci slobodu i dopustiti im da odrastu?

U posljednjim studijama jasno se vidi da odluke koje će odrediti smjer cijeloga života treba donijeti svaki pojedinac samostalno, slobodno, bez ikakve prisile.

To ne znači da obično nije potrebna intervencija drugih. Osobito zato što postoje određeni koraci koji utječu na cijeli život i budući da osobna sreća pojedinca ovisi o odlukama koje donese, jasno je da se takve odluke trebaju donijeti mirno, bez prisile. To trebaju biti jako odgovorne i mudre odluke. A dio mudrosti u cijeloj priči sastoji se u traženju savjeta. Bila bi to pretpostavka – u koju se rado upuštamo – da mislimo da odluku možemo donijeti sami, bez milosti Božje i bez ljubavi i vodstva nama dragih ljudi, osobito naših roditelja.

Roditelji mogu i trebaju biti velika pomoć svojoj djeci. Oni im mogu otvoriti nove horizonte, reći im svoja iskustva i potaknuti ih na razmišljanje kako ih ne bi zaniijela emocionalna iskustva. Mogu im ponuditi realnu skalu vrijednosti. Ponekad mogu pomoći osobnim savjetom; u drugim će prilikama ohrabriti djecu da potraže drugu osobu koja im može dati bolji savjet, poput iskrenog i odanog prijatelja, učenog i svetog svećenika ili stručnjaka u odabiru karijera.

Savjet ne oduzima slobodu. On daje elemente na temelju kojih prosuđujemo i povećava vjerojatnost izbora i osigurava da se odluke ne donose na temelju iracionalnih faktora. Nakon što čuju mišljenja drugih i nakon što dobro o svemu razmisle, dolazi trenutak u kojem se treba donijeti odluka i tada nitko nema pravo siliti slobodu mlade osobe.

Roditelji se trebaju paziti te napasti da sami sebe projiciraju na svoju djecu i da ih usmjeravaju prema vlastitim željama. Trebaju poštivati njihove individualne Bogom dane sposobnosti i mane. Ako ih istinski vole, to neće biti teško. Čak i u ekstremnom slučaju, kada mlada osoba donese odluku za koju roditelji s dobrim razlogom smatraju da je pogrešna i kada misle da će dijete završiti nesretno, odgovor ne leži u prisili, već u razumijevanju. Vrlo se često sve sastoji u tome da znate stajati kraj svoje djece i pomoći im prevladati poteškoće, i, ako je potrebno, izvući što je više moguće dobra iz neželjene situacije.

9. Svi zapravo žele imati stabilnu obitelj i miran obiteljski život. Ali u braku i obiteljima neizbježne su svakodnevne trzavice, a ponekad i veći sukobi, razlike u mišljenjima i suprotne ideje. Kako to nadvladati?

Imam samo jedan recept: nastojati zajedno živjeti u harmoniji i razumjeti i oprostiti jedni drugima.

Hajdemo biti iskreni – normalno je za obitelj da bude jedinstvena. Tu mogu biti različitosti i sukobi, ali to je prilično normalno. Čak na neki način to dodaje poseban okus našem svakidašnjem životu. Ti su problemi nevažni, vrijeme ih riješi samo od sebe. Ono što čvrsto ostaje je ljubav, iskrena i istinska ljubav koja proizlazi iz velikodušnosti i koja sa sobom donosi brigu jednih za druge i koja članovima obitelji omogućava osjetiti probleme jedni drugih i nudi taktična rješenja. Zato što je to normalna stvar, velika većina ljudi savršeno me dobro razumije kada kažem (a to ponavljam od 1920.tih) da je četvrta zapovijed najslađa zapovijed.

Problem je star te iako danas možda češće ili jače izranja zbog brze evolucije

karakteristične za moderno društvo. Savršeno je razumljivo i prirodno da mladi i stari vide stvari različito. To je oduvijek tako. Bilo bi iznenađujuće da neki tinejdžer na stvari gleda kao odrasla osoba. Svi smo osjetili želju pobuniti se spram naših starijih kada smo autonomno počeli formirati svoje stavove. Ali smo, prolaskom vremena, shvatili da su naši roditelji bili u pravu u brojnim stvarima u kojima ih je vodila njihova ljubav i iskustvo. Zato je na roditeljima da učine prvi korak. Oni su već prošli kroz sve ovo. Na njima je da budu puni razumijevanja, da budu fleksibilni i dobrog humora, da izbjegavaju sukobe jednostavno tako što će pokazati ljubav.

10. Što roditelji trebaju učiniti kada im djeca kažu da svoj život žele potpuno posvetiti Bogu?

Nakon što daju svoj savjet i prijedloge, roditelji koji istinski vole svoju djecu i traže njihovo dobro, taktički trebaju odstupiti kako ništa ne bi stajalo na putu velikom daru slobode jer On uvijek poštuje naše odluke. Pismo kaže: „Kada je Bog stvorio čovjeka, ostavio mu je slobodu izbora“ (usp. Sir 15:14).

Mislim da kršćanski roditelji koji ne razumiju ovaj tip poziva nisu uspjeli u svojoj zadaći formiranja kršćanske obitelji. Vjerojatno nisu svjesni dostojanstva koje kršćanstvo daje njihovom pozivu na brak. Ali moje je iskustvo u Opusu Dei jako pozitivno. Često govorim članovima Djela da devedeset posto svojega poziva duguju svojim roditeljima jer su znali kako obrazovati svoju djecu i što su ih naučili biti velikodušni. Uvjeravam vas da u velikoj većini slučajeva, gotovo u svim, svi roditelji poštuju i vole odluku svoje djece. Odmah prihvate Djelo kao nastavak svoje obitelji. Jedna je od mojih najvećih radosti, a ujedno i još jedan dokaz da kako bi bili vrlo božanski, trebamo biti i vrlo ljudski.

11. Do sada smo razgovarali o roditeljima. Koja je uloga djece u obitelji?

Djeca također trebaju odigrati svoju ulogu. Mladi ljudi su uvijek sposobni postati puni entuzijazma o velikim pothvatima, visokim idealima i svemu što je izvorno. Treba im se pomoći da shvate jednostavnu, prirodnu i često obezvrijeđenu ljepotu života svojih roditelja. Djeca trebaju, malo po malo, shvatiti koliko su se roditelji za njih žrtvovali, herojska odricanja koja su ugradili u podizanje obitelji. Također trebaju naučiti ne dramtizirati, ne osjećati se neshvaćeno i da ne zaborave da će svojim roditeljima uvijek biti dužni. I kako nikada neće biti u mogućnosti vratiti to što su dobili, svoje roditelje trebaju tretirati s poštovanjem i zahvalnom sinovskom ljubavi.

12. Kako u obitelji pokazati vjeru?

Vrline vjere i nade [vide se] u mirnom suočavanju sa svim velikim i malenim problemima koji se pojave u svakoj obitelji te u ustrajnosti u ljubavi i entuzijazmu s kojom ispunjavaju svoje dužnosti.

Tako prakticiraju vrlinu milosrđa u svim stvarima. Uče nasmiješiti se i zaboraviti na sebe kako bi pozornost poklonili drugima. Muž i žena će se slušati i slušat će svoju djecu, pokazujući im da ih stvarno vole i da ih razumiju. Zaboravit će male nevažne razmirice koje bi sebičnost mogla podići u velike razmjere. S ljubavlju će služiti u svim malenim detaljima koji sačinjavaju svakodnevni obiteljski život.

13. Koliko je molitva važna za obitelji?

Mislim da je to najbolji način davanja kršćanskog odgoja. Pismo nam govori o ranim kršćanskim obiteljima koje su iz svjetla Evandjelja dobivale novu snagu i novi život. Sveti ih Pavao naziva 'kućnim Crkvama' (1.Kor 16:19).

Iskustvo pokazuje da u svim kršćanskim okružjima veliko dobro proizlazi iz ovog naravnog i nadnaravnog očitovanja života pobožnosti u toplini doma. Djeca uče Boga staviti na prvo mjesto svojim ljubavi. uče na Boga gledati kao na svoga Oca i na Mariju kao na Majku i uče moliti po primjeru svojih roditelja. Tako možemo vidjeti kako divan apostolat provode roditelji i kako je njihova dužnost živjeti potpuni kršćanski život molitve kako bi svoju ljubav prema Bogu prenijeli svojoj djeci, a to je često puno više od jednostavnog naučavanja.

14. Trebaju li obitelji zajedno moliti?

Običaji su različiti od mjesta do mjesta, ali mislim da bi uvijek trebalo ohrabrivati pojedine oblike pobožnosti koje obitelj može zajedno činiti jednostavno i prirodno. Kako to činiti? Imamo izvrstan primjer u nekoliko kratkih dnevnih religijskih običaja koji su se oduvijek živjeli u kršćanskim domovima i za koje smatram da su prekrasni: molitva prilikom jela, jutarnje i večernje molitve, Krunica...

To je način kako osigurati da se Boga ne smatra strancem kojeg odemo jednom tjedno posjetiti u crkvi. Vidjet ćemo ga i ponašati se prema njemu onako kako i treba, ne samo u crkvi već i kod kuće, jer Gospodin nam je rekao, „Gdje su dvoje ili troje u moje ime sabrani, tu sam i ja među njima.“ (Mat 18:20).

Još uvijek naglas molim molitve što sam ih kao dijete naučio od svoje majke, i izgovaram ih sa zahvalnošću i ponosno. Približavaju me Bogu i tako osjetim ljubav kojom sam učio svoje prve kršćanske korake. I dok Bogu prikazujem dan koji

počinje, ili mu zahvaljujem za dan koji je završio, molim ga da u nebu poveća sreću onih koje posebno volim i da se zajedno ujedini za uvijek.

Gornji su citati većinom izvučeni iz knjige *Razgovori s mons. Escrivom de Balaguer*, zbirke intervjua sa svetim Josemarijom objavljenih između 1966. i 1968. u časopisima *Le Figaro*, *The New York Times*, *Time*, *L'Osservatore della Domenica*, *Telva*, *Gaceta Universitaria* i *Palabra*; te iz homilije „Brak kao kršćanski poziv“ iz knjige *Susret s Kristom*.

Za daljnje čitanje na istu temu pogledajte:

- Katekizam Katoličke Crkve, 2232-2233.
- 10 pitanja o braku.
- Pismo obiteljima od Pape Ivana Pavla II
- *Familiaris Consortio*